

ՓԱՌԱՋ

ԼՐԱԳԻՐ ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ

Հայախոս ամեն ուղրաք ունենաւութիւն
Տարիկան գիշենէ Քարիզ համար. 13 Ժ.
Տաճասատնի Աւատիոն. Անդին. 18
Ուստասանի եւ Պարակասանի. 23
Ամերգայի և Հնդկասանի. . . . 28

Ստորագուքի ենենց տակալին սկիբ:
Նախկի եւ գործիք պէտ է ուղին
այս օրինակ հասցեին. A. Mourad,
rue Saint-Sulpice, 38, à Paris.
Զանանակ համակեներ պիտի մեծը թիւն:

Ա. Խ. Ս. Հ. Տ. Տ. Տ. Տ. Տ.

1860

13 Մ. Պ. Բ.

ԳԻՒ ՓՈԽԱԾԱԿՈՒԹԵԱՆՑ

ՔԱՂԱՔ	ԿԱՐ ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՐ	90 ՕՐ ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՐ
ԱՄՄՈՒՐԱՄ	214 ¹ / ₂ կ. 214 ³ / ₈	215 ¹ / ₄ կ. 215 ¹ / ₂
ՀԱՄՊՈՒՐԱ	189 ³ / ₈	189 ¹ / ₂
ԼԵՆՏՐԱ. . .	23 16 ¹ / ₂ , 23 15 ¹ / ₂	24 85 ¹ / ₂ , 24 82 ¹ / ₂
ՎԻՆՉԱ.	186 ¹ / ₂ , 186 ¹ / ₂
ԳԵՐԵՐՈՒՐ	563 ¹ / ₂ , 563 ¹ / ₂
ՄԱՏՐԻ. . .	3 25 ¹ / ₂ , 3 24 ¹ / ₂	5 20 ¹ / ₂ , 3 19 ¹ / ₂
ԷԿԱՊՈՒՐ	432 ¹ / ₂ , 430 ¹ / ₂	428 ¹ / ₂ , 427 ¹ / ₂
ՖԱՐԵՐՁՈՒ	214 ⁷ / ₈	214 ⁵ / ₈
		215 ⁷ / ₈

Ա. Խ. Ս. Հ. Տ. Տ. Տ. Տ. Տ. Տ.

(Անցեալ շարքուան հաստածին մնացուղի).

Մեր ազգային վաճառականութեան վերայ այս վեր ի վերոյ տեսութիւնը մերազնեայց ներկայացլնելով՝ ուրիշ նըպատակ մը չունիմք, եթէ ոչ զիրենք զրգուի, որ պէտք եղած ջանքը ձեռքէ չճգենէ կորուած վաճառականութիւնին ստանալոյ և իրենց նախնեաց մոռցուած պատիւը նորոգելոյ համար:

Այսորուան օրս բոլոր ազգը և ազինք յառաջադիմութեան սրբնաց գետին մէջ մտեր ամենայն արագութեամբ յառաջանան: Ուստի մեզի չվայլեր որ այն զետին եղերը կայսած նոցա ընթացիցը ապշութեամբ միայն դիտող լինիմք. այլ մեզալ պէտքէ յետին ճիգերնիս թափել ու անոնց հետեւի, որ գուցէ կարողանամք մեր ակարացած ազգութիւնը գորացընել. որուն դէմ ոխերիմ բաղդը և մեր անփոյնութիւնը սաստիկ մարտնչելով նորս մօտակայ կորուատ սպառնան:

Հոս իրացընէ առանց զարմանալոյ և առանց տիրելոյ չեմ կրնար անցնիլ. վասնզի ըսինք թէ ասկէ 100 տարի յառաջ մեր ազգը տակաւին փառաւոր և ընդարձակ վաճառականութիւնունէր, որ այժմ շատ տկարացած և թուղած է:

Ի՞նչ զարմանալի բան, որ 100 տարի յառաջ տկար վաճառականութիւն ունեցող ազգեր այսօր մեծ բառաջադիմութիւն ըրեր ու և առաւել պայծառացեր

և մեք ընդ հակառակն ունեցածնիս ալ կորուած եմք : Մանաւանդ անանկ ժամանակի մը մէջ՝ որ ինքզինքնիս բաւական լրաւորեալ և բաղակալիթեալ կամ նոյն ընթացքին մէջ մոտած կարծեամբ: Անս ապացոյց մը, որ մեք բարդակը լրութութեան և լրաւորութեան մէջ բայլ մը անզամ չեմք առած դէպի ի յառաջ, այլ բուռն զօրութեամբ ետ եւ գացեր եմք :

Մեր ըրած այս խորհրդածութեանը վերայ կրնայ մեզի հարցութիւնէ, « Արդեօք վաճառականութիւննէ ազգի մը լրաւորութեան ապացոյցը : Միա հիմակրուան ունեցած դպրոցներնուս զրբերնուս, օրագիրներնուս, տապարաններնուս, կարգացողներնուս ևայլն թիւը ասկէց հարիւր տարի յառաջ եղածներուն հետ մեծ տարբերութիւն ունի : Եւ այսօր մեր ազգին մէջ կայ շատ օտար լեզու խօսողներ զրոյներ ևայլն ևայլն : »

Այս հարցման պատասխանելը ներկայ զրուածիս նպատակէն դուրս լինելով՝ ուրիշ առմի թողութիւնը, և առաջմ ազգային վաճառականութեան նպաստ մը ընելոյ շամամբ:

Մեր ազգին աշխարհիս ամեն կողմը ցրուեալ լինելէն, կրնայ օգուտ մը բաղդութիւն միայն թէ բաղձանք, ունենամք :

Հայք՝ վաճառականութեան պիտանի երկու զիսաւոր յատկութիւննին, այսինքն Արդարութիւնն ու Հաւատարմութիւնն անեղծ պահած էն : Ուստի մնայ իրենց միւս երկու տկարացեալ յատկութիւնները զօրացնել, որոնք են Ընկերութիւնն ու Գործունէութիւնը. որոց պակասութեամբն է անշուշտ, որ ազգային վաճառականութիւնն իր առջի փառատրութիւնը կորուած է :

Հիմայ կարող են աշխարհիս ամեն

կողմերը գտնուած : Հայ վաճառականք մէջերնին հաղորդակցութիւն հաստատելով անկէց մեծանեն օգուտներ բաղել : Զորօրինակ, եթէ Հնդկաստանի վաճառականիք Փարիզ կամ Անգլիա գտնուող Հայ վաճառականաց հետայրի հաղորդակցութիւնն մը հաստատեն, ու Հնդկաստանի մետաքսը, շալը ևայլն Եւրոպայ փոխադրելով ազգանոց ձեռօքը վաճառնեն, և Եւրոպային նոյն աշխարհի զացող ապրանքները դարձեալ նոցաձեռօքը բերել տան, շատ մեծանեն օգուտներ կրնան բաղել, զորոնք այժմ օտարք զրաւած են :

Ալ այս կետին վրայ խորհրդածելն իրենց թողով՝ այս մասին մեք կողմանէ նպաստ մը ընելոյ դիմուամբ հետզիւտէ լրագրոյս միջոցաւ պիտի հրատարակեմք Եւրոպա գտնուող Հայ վաճառականաց անուանին ու հասցէից օրինակները, որով թղթակցութեան դիւրութիւնը մատուցանելով՝ գուցէ փոքրիկ սկզբնաւորութիւններ ընել փորձեն :

Նախ Փարիզէն սկսիմք, և գնեմք այս տեղի Հայ վաճառականաց անուանին այբբենական կարգաւ :

Տեղիք: Արամեան : (Հասցեն և այսակա)

D. Aram. Rue Bonaparte, 40.

Թագլուկեան եւ ընկերք .

Takvorian et Co. Cité Trévise, 6.

Թիլյուգիեան եւ ընկերք .

O. Tuyssuzian. Rue Quincampoix, 81.

Կոմիտսա Փանոս .

Gomidas Panos. Rue de l'Échiquier, 19.

Մանանիան կամանան :

M. Mananian. Rue Richelieu, 41.

Մանուկեան եւ ընկերք .

Manougian. Rue Bleue, 1.

Պերոսեան Եղբարք .

O. Bédrossian. Rue Bleue, 1.

Սայ վաճառականաց զրեթէ բոլորն

ալ բաւական՝ ժամանակէ ի վեր հոս
հաստատուած լինելունին իրենց հմտու-
թիւնը և զործունէութիւնը լաւ ճանչ-
ցուածէ. որն որ Ազգին ալ մեծ պատիւ
քերէ:

Արդ՝ ինչպէս ըստնք, հետզիւսուշ պիտի
հաստարակեմք Եւրոպիոյ զանազան
կողմերը առևսորական տներ հաստա-
տող Հայ վաճառականաց անուանքը:

ՓԱՐԵԶ 12 ԱՊՐԻԼ

ՔԱՂՈՒԱԾ

Այս շաբթու Զատկի տօներն արգելվ եղեն
Ամալական գործոց կարգադրութեանցը
դեմ Ելած դժուարութեանց հետեւուրիւնը
Տեսնելոյ : Արդի Երեւոյքն այնպէս է՝ որ
այս դժուարութիւնն ալ առաջիններն
աւելի դիւրայլուծանելի չպիտի լինին, եւ
ոմանք անհրաժեշտ համարին տերութեանց
ժողովի մը գրւարումը :

Զուիցցերիոյ գաշճակցուքիւնը բռլը
մէժ տերուքիւնները ծովովի հրատիրէ, որ
Սալյօն Գաղիոյ միանալոյն դէմ իր բած
խնդիրը բննուի : Եւ յատուկ դեսպան մը
առափեց յԱնգլիա, խնդրելոյ համար որ
նոյն տերուքիւնը զանայ դեսպանաժողով-
վին զումարմանը : Անգլիա հանեցաւ
Զուիցցերիոյ խնդրած զանեն ընել, «բայց,
առև Թայմի լրագիրը, երեւիս տերուքիւնն
չհաւանին այս զումարման՝ բազուհոյն
կառավարուքիւնն ուրիշ ընելիք մը չունի,
եւ քէ՝ աւելի Փրուսիոյ վայելէ այս խնդրոյն
հապասել, բան Անգլիոյ : » Առաջմ տե-
րուքեանց ծովովի մը զումարմանը հաւա-
նականուքիւն չկայ, եւ ոչ իսկ կարծուի
քէ այս զումարումը Զուիցցերիոյ աւե-
լի նպաստաւոր լինիք : Այս մասին Պոկր-
ովեայ լրագրին Վիեննայի թղթակիցն ա-
ռակ քէ, « Զուիցցերիոյ աւելի շահաւոր
եւ խնդիրը Դաղիոյ նիս բարեկամաբար
կարգադրել : Քանիզ Փրուսիան եւ Անգ-
լիան, որ իր բարձրին ամենն չերմ կու-
սակիցներն են, իրեն համար բնակնօր մը
անգամ չոլիքի առձակեն : Իսկ Աւստրիա
ու Շվեյցարիա իրեն պարզապես ծանուցին
քէ բնակ իրենց շապատին այս մասին :

Փարմակի դժունին ալ իւր կրթեն
բոլոր մը արձակեց իւր սանդրանիկ որդույն
ասին տիկ երի համար :

Սալօնի ու Նիկոր ու մաս 24ին պատճենութեամբ Գաղլոյ զգի համար, և այն էր կիրանութեամբ մարդու ու կերպութեամբ մօս օրեւ

ընթանուր բուհակուրքեամբ իրենց կամ-
ք յայտնելոյ պիտի կոչուին. Եւ այս գործը
կատարելին յէտոյ, խնդիրը Թուրինի խոր-
հրդանոցին մէջ ալ պիտի մնանի : Այսու
ամենայնիւ բնաւ տեղին չկայ կարծելոյ
ք' այս գործովուրիններին արգելք հի-
շելին :

Գառինյ կառավարութիւնն իրաւան
ըրեւ է, որ հնար եղածին չափ շու-
սով սկսվի Թուլօնին Նիս Երկարուղի
մբ շինվելու:

Պապին կարդացած նզմվը Եւրոպիոյ
լրագիրներուն՝ կարծուածէն աւելի խօ-
սակցութեան նիւր եղեւ : Ամանք պանդէն
քէ Պապն զԴադիա եւս բանադրած է.
իսկ ոմանք հակառակը հաստատէն, քէ

Երբեք զիասդիա չիրաւ և զովի լը, որովհետեւ
զինը կանգուն է կցնուղը նա է. ինչպէս
մեկն իրեն պատճառը կրնայ անիծանել :

Գաղինյ կառավարութիւնը Մօնիքոն
պատօնական լրագոյն միջոցաւ պատսի-
րեց, քե առանց տերութեան հրամանին
այն բանադրանաց կոնդակին օրինակը
չհրամարակեն տապարութեամբ :

Բոլոր հասաւակութիւնը վեցշին ծայրին-
ասքը բռնութեան մէջ է հասկեալոյ համար

բէ ինչ ձեւ ունի այս կարդացված նզովքը :
Պապերուն ասկէց յառաջ կարդացած քա-
նարդանքին օրինակը Սիէկի օրագիրը հաս-
տարակեց, զոր հետարքրութեան համար մեր
լինքեցողաց հաղորդէս Շեղայ թէրովս :

Մինչ ցկէս առնուած լիէր ծանուցա-
նեն քէ Պապը չէ հաներ զաղիսական զօրա-
բաժնին Հոռվիմէն մեկնելուն եւ ոչ իսկ
Նախօյին զօրաց լառողեւուն :

Գաղիսկան զօրքը Լուսպատճայէն Անկ-
նելոյ վրայ է, սակայն միջչեւ մայիսի
մշշերը հազիր պիտի կարենան բռլուրովին
Ելլեւ նոյն երկրեւ :

Նախօլիք մեջ եղած յուզմունքը ուշադրութեան արժանակ ասքանի է: Ժողովութեան միջ պահուն են իրենց կառավարութեանն, և ամեն տեղ նոր խռովութիւններ ելնե: ինչ-պէս այս շաբթու Մեսինայի եւ Գարանի մեջ նշանաւոր դիմունքներ պատահեցան: Իսկ

Տերության այս խռովութեաց պատճառ
համարէիր անգիտական հաւատութեան
Նեապոլսոց ծովից գտնուիլը պարզաբան
խնդրեց նոյն էկուարքեն որ հաւատությանը
լիս եօնէ , բայով քե Նեապոլսոց մէջ Ե-
ղած Անգլիոյ նպատակները պատշաճե-
րը համար բաւական է մէկ հաւաք , եւ քե-
րենք հաւատառմեթից ներհատութիւն գո-

ղովրդեան ապասամբելոյ սիրտ տալ : Սա-
կայն Անգլիա խառնութեամբ պատասխա-
նեց, որ պարտ է Նախօնի իր ընթացքը
փոխել եւ նոր կարգադրութիւններ ընդու-
նիլ :

Բայց շաբքուանս անցած նշանաւոր
դեկբը Սպանիոյ մէջ պատահած ապստա-
բուրքան սկզբանաւորութիւնն է, որ բա-
րեխաղթաբար հաստատութիւն չունեցաւ :

Պալէար կղզիներուն Երիտասարդ հրա-
մանաւար Օրբէկա զօրապետը Մօնթէմոլէն
կոմսին բարեկամներն իրապուրեալ՝ բա-
գանական դեմ անվասամբուրին յարու-
ցանելը անխոհնեմուրին ի զար դրե է:
Իւր հրամանին Տակն եղած բոլոր զօրքը
խարբէլով նու մզուցեր եւ Սպանիոյ
եզերք հաներ է. ուր ո՞՛ժ կոխելուն պես
սկսե է Կեցկ Կառօքոս Զ. աղաղակել :
Խոկ զօրք մեկն պատասխաներ են Կեցկ
Թագուհին: Խեղն զօրապետն այս անշա-

զովուրիւնը տեսնելով՝ իր համամիտներուն
ինչ սկսեր է փախչիլ, բայց նոյն խոկ զօրքն
էտեւն հասեր ու ձեռք ձգեր են : Այս
դեպքին յետոյ Տերուրեան բայր պատօ-
նեալիները եւ մեծամեծները բազուհոյն
անձնանութրուրեան ուղիւրծներ մատո-
յեր են : Երկիրը կատարեալ հանգաւու-
րեան մեջ է :

Սաւեն քէ Մարտի կայսրը պահեաց
ցոց առաջարկած բոլոր պայմաններն
ընդուներէ :

Ավրիկեն դարձող թեզաւորձից զօտաց
լաւս մը աւսոյն Գին Մատրիք հասեր եւ
մմէն եռանձեամբ թեզունվիլը է ծովուրդիկն:

Ուրեա ուկ ի վեր մեկ քահի տարածայնու-
թիւններ ալ լսուեցան, որ երկ ասոյդ լինին,
բարական ծանրակշռ էն: Իբր թէ Տահի-

մարքա ԵւկիչԵլու որ Գերմանական դաշ-
նակցութեան զօրք Հօլյուն և Խանգուրի
Տաղաբեր գրաւես, Դասիոյ դաւանակ-
ցութեան խնդրեր է, և արդեն առ Եւկու

էկուռքեանց մ.ջ պատշաճնողական է լուրձական դաշնապրութիւն մի հսաւատելոյ բանակցութիւններն սկսած էն եւ ըքչ օրեն կատարելոյն տարակյա չկայ ելլեւ : Յաւելցնեն քէ Գագիա Սրօվմի մ.ջ այ բանակցութեան սկսած է նոյն օրինակ դաշնակցութիւն մի եւս Նուշի ու Նոր- և կիոյ նետ ընելոյ : Առով իշք քէ Նախօնեան միայ ունի եղեւ ծովային սկրութեանց միզականակցութիւն մի կազմել Անդրիոյ էակ : — Անզդիական լրագր մըն է այս ուրց տապր :

Առեն դարձեալ թէ Անգլիա եւս ատորփու-
առակն Գրուսիոն հետ դաշտակցութիւն մը

